

Κριτικά σημειώματα

Καθηγητής Ε.Μ.Π. Ιωσήφ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Λέκτωρ Χαροκοπείου Πανεπ. Ροΐδω ΜΗΤΟΥΛΑ: Η Παγκοσμιοποίηση, η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και η Φυσιογνωμία της Ελληνικής Πόλης. Αθήναι, 2004, σελ. 272, Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Του Καθηγητού Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Το περιεχόμενο του βιβλίου είναι αποτέλεσμα ερευνών, που αναπτύσσονται με βάση την προβληματική επάνω στην «φυσιογνωμία της πόλης» και αναλύει διεξοδικά την γνωσιολογία και την υπάρχουσα θεωρία επί του θέματος, διατυπώνοντας νέες και εντελώς πρωτότυπες θεωρητικές θέσεις. Και όλα αυτά, χωρίς να στερείται προτάσεων μεθόδων αντιμετώπισης και πρακτικών, με τις οποίες μπορεί να επιτευχθεί η προστασία και ανάδειξη της φυσιογνωμίας των ελληνικών πόλεων.

Οι Συγγραφείς προσεγγίζουν θέματα, που αφορούν στον εντοπισμό, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση όλων εκείνων των πολιτικο-οικονομικο-κοινωνικών συνθηκών, μέσα από τις οποίες θα διαμορφωθεί για σήμερα, αλλά και για το άμεσο τουλάχιστο μέλλον, η φυσιογνωμία των ελληνικών πόλεων. Οι συνθήκες αυτές δεν είναι άλλες από τις επιρροές και επιδράσεις (θετικές και αρνητικές) του γενικευμένου στον πλανήτη κλίματος της παγκοσμιοποίησης, αλλά και τις επιπτώσεις της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης στον τρόπο ζωής και σε όλες του τις δημιουργικές εκφράσεις στην Ελλάδα.

Κατά τους Ερευνητές, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης επιφέρει σημαντικές αλλαγές στα δεδομένα της πόλης. Οι αλλαγές αυτές αφορούν κατ' αρχή τις μεγαλουπόλεις, όπου όπως φαίνεται εκεί θα σημειωθούν οι μεγάλες αναστατώσεις του 21ου αιώνα. Η εποχή της πληροφορίας εκμηδενίζει τις αποστάσεις και συμπιέζει τον χρόνο. Ζούμε σήμερα μία πρωτοφανή επιτάχυνση των πάντων. Έτσι, η παγκοσμιοποίηση του πλανήτη προχωρεί με ασύλληπτα γρήγορους ρυθμούς, που για τις φτωχές χώρες του Νότου εμφανίζονται τρομακτικοί. Παράλληλα, υπολογίζεται, ότι σε 25 χρόνια, περισσότερο από τα δύο τρίτα του πληθυσμού της ανθρωπότητας θα ζουν σε πόλεις. Οι ασφυκτικές πιέσεις που δέχονται οι πόλεις, αλλάζουν την ίδια την πολεοδομική, την οικονομική και την κοινωνική γεωγραφία τους.

Η οικοδόμηση του «πλανητικού χωριού» έχει ήδη ολοκληρωθεί σε αρκετούς τομείς, ενώ στους υπόλοιπους έχει προχωρήσει σημαντικά. Η διασύνδεση ανθρώπων και δραστηριοτήτων διαμορφώνει νέες νοοτροπίες, ήθη, πολιτισμικά στοιχεία και πνευματικές αναζητήσεις.

Στο βιβλίο διαχωρίζεται το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης από τη συντελούμενη Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. Αποδεικνύεται, ότι σύμφωνα με μία σειρά διακηρύξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχουν περάσει στο στάδιο της δράσης και της λήψης των αναγκαίων μέτρων, αυτή περιλαμβάνει μεταξύ των στόχων της και το σεβασμό και την ενίσχυση της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας των ευρωπαϊκών λαών και εθνοτήτων. Εξ άλλου, το μεγαλύ-

τερο πλεονέκτημα της Ευρώπης είναι αυτό ακριβώς το πολυσχιδές σε πολιτισμούς, αξίες και τρόπους ζωής. Από την μεγάλη αυτή δεξαμενή, αντλεί συνεχώς και ανανεώνει τις εκφράσεις της σε κάθε τομέα του ενδιαφέροντος και της δραστηριότητάς της. Ταυτόχρονα, εξετάζονται και διερευνώνται πλείστα προγράμματα των Ευρωπαϊκών Επιτροπών, που αποσκοπούν σε πρωτεύον ή σε δευτερεύον επίπεδο στη διατήρηση της φυσιογνωμίας των ελληνικών πόλεων.

Οι Συγγραφείς υποστηρίζουν, ότι όλες οι μορφές της παγκοσμιοποίησης θα απορροφηθούν από την ελληνική πραγματικότητα, θα προσαρμοσθούν, και στο τέλος, όπως συνέβη τον περασμένο αιώνα με τον Νεοκλασικισμό, θα εμφανισθεί μία νέα συνθετική έκφραση, προσαρμοσμένη στα ελληνικά δεδομένα, τόσο στην Αρχιτεκτονική, όσο και σε κάθε άλλη μορφή της τέχνης ή της διανόησης. Οι δυνάμεις που διαθέτουν οι ελληνικές πόλεις, ιδίως οι ιστορικές, είναι πολλές και ικανές ώστε να εκφράσουν στο τέλος τον αληθινό χαρακτήρα τους και να εμφανίσουν την ίδια την φυσιογνωμία τους. Σε όλη αυτήν την προσπάθεια η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας πραγματικός αρωγός για την ελληνική πόλη.

Το βιβλίο χωρίζεται σε τρία Μέρη. Στο Α' Μέρος, η παγκοσμιοποίηση εξετάζεται έτσι όπως σε διεθνή κλίμακα εμφανίζεται και αντιμετωπίζεται ως απειλή, ενώ αναλύεται το φαινόμενο της νέας τεχνολογικής επανάστασης που την συνοδεύει. Ακολούθως, διατυπώνονται τα νέα δεδομένα που εμφανίζονται ως οι παράμετροι διαμόρφωσης της σημερινής πόλης και εξετάζεται το φαινόμενο της πραγματούμενης γιγάντωσης των αστικών κέντρων, που χαρακτηρίζει την νέα αστικοποίηση, αυτή της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης, της επανάστασης της υψηλής τεχνολογίας. Στην συνέχεια περιγράφονται οι διάφορες μορφές της παγκοσμιοποιημένης φυσιογνωμίας των πόλεων και επισημαίνονται οι κίνδυνοι μίας τέτοιας κατάστασης.

Το Β' Μέρος είναι αφιερωμένο στην Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, την οποία εξετάζει τόσο από οικονομικής, όσο και από κοινωνικής, πολιτιστικής κ.ά. πλευράς και αναζητεί τον ρόλο αυτής της Ενοποίησης στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της Ευρωπαϊκής πόλης και ιδιαίτερα της ελληνικής.

Το Γ' Μέρος ασχολείται αποκλειστικά με την ελληνική πόλη, αναλύει τα χαρακτηριστικά της, όπως αυτά εμφανίζονται σήμερα, ή θα εμφανίζονται μετά την Ολυμπιάδα της Αθήνας, η οποία αποτελεί και το αποκαλούμενο πάντα πρότυπο για την διαμόρφωση των υπόλοιπων ελληνικών πόλεων. Τέλος, στο Γ' Μέρος οι Συγγραφείς επιχειρούν να διατυπώσουν μία άποψη, κυρίως αισιόδοξη, αλλά ρεαλιστική για την αυριανή εικόνα των ελληνικών πόλεων.

Στο βιβλίο, αξιοποιούνται τα στοιχεία και τα συμπεράσματα προγενέστερων ερευνών, οι επιστημονικές θέσεις, που προέκυψαν από αυτές και τονίζεται η θετική συμβολή και ο εξισορροπητικός ρόλος απέναντι στην παγκοσμιοποίηση της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης στη διατήρηση και ανάδειξη της φυσιογνωμίας των ελληνικών πόλεων. Αναλύονται επίσης οι προοπτικές και οι Ευρωπαϊκές πολιτικές, οι οποίες για την επόμενη πενταετία θα σηματοδέψουν την πορεία της φυσιογνωμίας των πολεών μας.

Το αποτέλεσμα της συνεργασίας των δύο Ακαδημαϊκών είναι μία πραγματική προσφορά στην επιστήμη του χώρου, η οποία προκύπτει από την εξειδίκευση τόσο του Καθηγητού κ. Ιωσήφ Στεφάνου, που θεωρείται διεθνώς πρωτοπόρος ερευνητής στα θέματα της φυσιογνωμίας του χώρου, όσο και της Λέκτορος κ. Ροΐδως Μητούλα, η οποία θεωρείται σημαντική Ερευνήτρια σε θέματα επιπτώσεων της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης στην Ελληνική πόλη.